

Kaisa Mäntynen, Marko Nurmikolu

Maa- ja metsätalousministeriö

VN/3712/2020

Lausuntopyyntö:

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eläintenlääkintähuoltolaiksi ja siihen liittyviksi laiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi eläinlääkintähuoltolaki, jolla kumottaisiin voimassa oleva eläinlääkintähuoltolaki. Uuden lain mukaan kuntien eläinlääkäripalvelujen järjestämistä vastuuta täsmennettäisiin ja laajennettaisiin. Ehdotuksen mukaan kuntien järjestämistä vastuu kattaisi laissa yksilöitävät palvelut, joita kunnan olisi järjestettävä riippumatta siitä, onko alueella yksityistä palveluntarjontaa vai ei.

Kuntaliiton lausunto

Kuntaliitto ei kannata lakiehdotusta. Ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämiseen (erityisesti eläinlääkintähuolto) ja eläinlääkärien palkkausjärjestelmään kohdistuu muutospainetta. Tällä hetkellä ei ole tietoa, eikä tarkkaa näkymää mm. siihen, kuinka ympäristöterveydenhuolto järjestetään lähitulevaisuudessa. Eläinlääkintähuoltolakiin tulisikin tehdä vain välttämättömät muutokset ja suurempi uudistus tulisi tehdä vasta myöhemmin.

Kuntaliiton tietojen mukaan kunnilla ja ympäristöterveydenhuollon yhteistointialueilla on jo tällä hetkellä suuria vaikeuksia järjestää lakisääteiset eläinlääkintähuollon palvelut. Eläinlääkärien rekrytointiongelmien rapauttavat järjestelmää, eikä ehdotettu lakimuutos tuo tilanteeseen helpotusta.

Työryhmän asettamispäätöksessä ryhmän tehtäväksi asetettiin mm. selvittää ja arvioida kunnille aiheutuvia kustannuksia sekä mahdollisuuksia vähentää niitä. Esitys perusteluineen ei Kuntaliiton arvion mukaan tue tätä tavoitetta. Esitys sisältää laajennuksia kuntien lakisääteisiin tehtäviin.

Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan kunnan tulee järjestää pykälässä luetellut palvelut niin hyöty-, lemmikki- ja kuin seuraeläimille, riippumatta siitä onko alueella yksityistä palveluntarjontaa saatavilla. Kuntaliiton näkemyksen mukaan lakiehdotuksen 9 § laajentaa kunnan lakisääteisiä tehtäviä huomattavasti, eikä tämä ole hyväksyttävää.

Lakiehdotuksen 9 §:ssä lueteltaisiin kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvat eläinlääkäripalvelut huomattavan yksityiskohtaisesti. Kuntaliitto ei kannata yksityiskohtaista sääntelyä, joka ei huomioi toimintaympäristön muutoksia eikä jätä kunnille liikkumavaraa palveluiden järjestämiselle paikalliset olosuhteet huomioiden.

Lakiehdotuksen taustaoletus, ettei yksityistä palveluntarjontaa ole riittävästi saatavilla, ei kaikilta osin pidä paikkaansa. Lakiehdotuksen vaikutukset tulevat olemaan erilaisia eri puolella Suomea ja esim. suurissa kaupungeissa on useimmiten erityisesti lemmikkieläimille yksityistä palveluntarjontaa tarjolla eri tavoin kuin maaseudulla. Yksityinen palveluntarjonta täydentää asiakkaan palveluita alueella.

Kuntaliitto vastustaa lakiehdotuksen 9 §:n lähtökohtaa, jonka mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää pykälässä luetellut tehtävät riippumatta siitä, onko alueella yksityistä palveluntarjontaa vai ei. Kuntaliiton näkemyksen mukaan kunnan lakisääteiset tehtävät tulisi toistaiseksi rajata samoin kuin voimassa olevassa laissa. Voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaan kunnan on järjestettävä peruseläinlääkäripalvelut muita kuin hyötyeläimiä varten silloin kun palvelua ei muutoin ole saatavilla.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntien lakisääteisiä tehtäviä ei tulisi lisätä nykyisestä, eikä asiasta ole tarvetta säätää nykyistä yksityiskohtaisemmin.

Kuntaliitto ehdottaa, että valtion toimeksiantotehtävät (eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta) siirrettäisiin valtion tehtäväksi. Nykyjärjestelmän laskutuskäytännöt aiheuttavat sekä kunnissa että aluehallintovirastoissa suurta hallinnollista taakkaa, josta päästäisiin eroon, mikäli tehtävät siirrettäisiin valtion tehtäväksi. Hallituksen esityksen nykytilan arviointi kohdassa todetaan lisäksi, että valvontatehtävien (eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta) hoitaminen suuremmalla alueella vähentäisi valvonnan järjestämiseen liittyviä ongelmia.

Lakiehdotuksen 15 §:n mukaan vastaanottokäynneistä perittävää kunnallista maksua (ns. klinikkamaksu) koskevat säännökset muuttuisivat niin, että maksun periminen olisi kunnalle pakollista. Lisäksi maksua koskevat säännökset väljentyisivät siten, että maksulla voitaisiin kattaa toimitiloista, työvälineistä ja avustavan henkilökunnan palkkauksesta aiheutuvien kustannusten lisäksi myös muita kunnalle aiheutuvia kustannuksia kuten kunnaneläinlääkärin peruspalkkaan liittyviä kustannuksia. Maksut saavat lakiehdotuksen

mukaan olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruisia, ja maksun tulisi olla palvelun käyttäjän kannalta kohtuullinen.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan on myönteistä, että kunnalla on mahdollisuus periä kattavammin asiakasmaksuja kattamaan kustannuksia, joita eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä aiheutuu. Kuntaliiton arvion mukaan asiakasmaksujen laajennus ei kuitenkaan tulisi merkittävästi vähentämään kuntien kustannuksia eläinlääkäripalveluiden järjestämisessä.

Kunnan eläinlääkärien nykyinen palkkausjärjestelmä on monimutkainen. Lakiehdotuksen 15 §:n 4 momentti mahdollistaa sekä nykyjärjestelmän että mahdollisen uuden palkkausjärjestelmän. Lakiehdotuksen joustavuus on kannatettava. On kuitenkin huomioitava, että mm. palkkausjärjestelmän muutokset johtavat luultavasti merkittäviin lisäkustannuksiin kunnille. Kasvavat kustannukset on korvattava kunnille täysimääräisesti.

Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut, 18 §

Lakiehdotuksen 18 §:n 2 momentin mukaan Helsingin yliopiston toiminta-alueella sijaitsevat kunnat olisivat velvollisia maksamaan yliopistolle laskutuksen mukaan korvauksen toteutetuista palveluista, jotka laissa säädetään kuntien järjestämisvastuulle.

Lakiehdotuksen mukaan siis ns. yliopiston toiminta-alueen kunnat (eli 5 kpl kuntia Suomessa) veloitettaisiin ostamaan kuntien järjestämisvastuuseen kuuluvat palvelut yliopistolliselta eläinsairaalta. Nykyisin tämä järjestely perustuu vapaaehtoisuuteen.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan ei ole hyväksyttävää, että muutaman yksittäisen kunnan lakisääteiseksi tehtäväksi asetetaan riittävän potilasmäärän turvaaminen Helsingin yliopiston eläinlääkärikoulutukselle. Helsingin yliopiston eläinlääkärikoulutuksen laatu ja jatkuvuus sekä riittävä potilasmäärä on turvattava muilla keinoin.

Lakiehdotuksen muotoilu, jonka mukaan Helsingin yliopisto tuottaisi 9 §:ssä säädettyjä palveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii, jättää lisäksi liikaa tulkintaa ja vapauksia sen suhteen millaisia palveluita ja missä laajuudessa alueen kunnat olisivat veloitettuja ostamaan.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan lakiehdotuksen 18 § rajoittaa kunnallista itsehallintoa kohtuuttomasti ja sitä tulisikin arvioida mm. perustuslain 122 §:n (kunnallinen itsehallinto) kannalta.

Lakiehdotus tulisikin viedä eduskuntakäsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Tärkeää olisi arvioida erityisesti, onko kuntien itsehallinnon rajaaminen lakiehdotuksen mukaisesti hyväksyttävää.

Koska ehdotetut säännökset tuovat kunnille uusia tehtäviä ja kustannuksia, tulee kuntia koskevaa rahoitusperiaatetta noudattaa. Jos lakiehdotus päättään antaa eduskunnalle, tulee se kuntalain 13 §:n mukaisesti käsitellä, ennen eduskunnalle antamista, kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Miira Riipinen
Johtaja, yhdyskunta- ja ympäristö

Kaisa Mäntynen
Erityisasiantuntija, ympäristöterveys